

Za „Zvezin“ koncert v Mariboru dne 15. avgusta letos so ta teden note razposlane. Kdor jih še ni dobil se gotovo ni javil. Če želi sodelovati, naj takoj piše tovarišu Šijanču v Gornji grad.

Po koncertu bo ples, za katerega igra veteranska godba.

Pevske vaje bodo na dan prireditve dopoldne in popoldne. Pevke in pevci naj si uredijo tako, da bodo že jutraj v Mariboru. Brez temeljite vaje ni dobrega nastopa. Torej točno in zanesljivo! Čas pevske vaje se naznanimo.

Vstopnice se letos ne bodo razpošiljale posameznim društvom, oziroma osebam v razpečevanje — tako kakor lani. Dobivale se bodo v Mariboru pri trgovcu Viljemu Berdajsu zadnji teden.

Kdor bo zadržan priti v Maribor iz tega ali onega vzroka, naj se pa spominja prireditve s tem, da pošlje namesto vstopnine svoj prispevek na naslov „Zvezinega“ tajnika tov. Šijanča. Imena darovalcev kakor tudi vsota se bo objavila.

Letos so za koncert večji stroški kakor lani. Dohodkov pa najbrž ne bo toliko, ker smo opustili predprodajo v istem smislu, kakor je bila lani.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 5. avgusta 1909, v Bočni v tamošnji šoli točno ob 11. uri dopoldne po sledečem vzporedju:

1. Nagovor predsednikov.
2. Društvene zadeve:
- a) Zapisnik.
- b) Dopisi.
- c) Volitev delegatov za „Zavezino“ skupščino v Mariboru.
- d) Slučajnosti.

3. Črtice o modernem risanju. Predava tov. Gosak.

Pred zborovanjem ogledovanje novega šolskega poslopja.

Po zborovanju skupen obed v gostilnici g. Zmavca. Prosi se, javiti svoje udeležbo tov. Branku Zemljicu. Gostje dobro došli!

K obilni udeležbi vabi odbor.

Okrajno učiteljsko društvo ormoško zboruje v četrtek, 5. avgusta t. l., pri Svetinjah po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Društvena poročila in dopisi.
3. Razgovor o šol. in učnem redu, oziroma izvršitvenih predpisih.
4. Predavanje.
5. Nasveti in predlogi.

Začetek zborovanja ob 10. uri dopoldne.

Zaradi obeda se je oglasiti pri tovarišu nadučitelju Šijanču najpozneje do 3. avgusta. Na mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

Srednješolski vestnik.

**** O celjski višji gimnaziji** piše „Narodni Dnevnik“: Letošnje šolsko izvestje izkazuje na zavodu koncem leta 236 učencev (med temi 12 v pripravljalnem tečaju), 85 Slovencev in 249 Nemcev, 1 Čeh in 1 Italijan. Štajerjev je bilo 228 (iz Celja in okolice 132), Kranjcev 23, Nižavstrijcev 39. 46 je izvršilo odlično, 234 z dobrim in 30 z zadostnim uspehom, 16 učencev ima ponavljalni izpit. — Poučevalo je 14 profesorjev, 2 suplenta, 1 vadniški in 2 pomožna učitelja. — Razmerno malo število slovenskih učencev zbujajo človeku, ki pozna neliko zgodovino zavoda, grenke spomine. Celjska gimnazija je bila ustanovljena po prizadevanju celjskega sodnika Slovenca dr. Nikolaja Lipiča, rodom Ljubljancana, in sicer, kakor je zatrjeval dr. Lipič v nasvetih dvorn. graškemu guberniju in škofu grofu Firmijanu, za „zapuščene in zanemarjene Slovence v celjskem okrožju“. Dr. Lipič je pisal inovativni mozem in posestnikom celjskega celjskega okrožja in tudi sam potoval okrog, da je nabral 150 tisoč goldinarjev za ustanovitev zavoda. In na tem, s slovenskim denarjem in od Slovencev ustanovljenem zavodu gospodarijo danes najbolj zagrizeni Nemci. — Leta 1851., ko je dobil zavod 7. in 8. razred in se preselil v sedanje, takrat dozdano poslopje, je daroval škof A. M. Slomšek 1000 goldinarjev za šolske potrebe. L. 1852. je bilo razmerje po narodnosti na zavodu sledeče: Slovencev 125, Nemcev 40; v osmi šoli takrat ni bilo nobenega Nemca. In letos je bilo 10 Slovencev in 28 Nemcev.

**** Šolnina na srednjih šolah** se ne bo več plačevala s poznanimi šolninskimi znamkami, marveč potom pošto-hranilnega urada. Vsa ravnateljstva srednjih šol se sprejmejo v čekovni promet tega urada. Ta način plačevanja, ki bo vsekakor veliko ugodnejši kot plačevanje z znamkami, se proglasi v kratkem s posebnim ukazom. Javne državne blagajnice in davkarije ustavijo prodajo šolskih znamk julija t. l. Za že kupljene, nepokvarjene in seveda nerabljene znamke se vrne denar do konca decembra t. l. Tozadavna prošnja se ima vložiti na pristojno deželno šolsko oblast.

**** Laško učiteljske v Gradšču ob Soči — zagotovljeno.** Naznanilo iz ministrstva o ustanovitvi laškega učiteljskega v Gradšču je menda že dobil tamkajšnji občinski urad. Učiteljske se otvori s prihodnjim šolskim letom. Novo učiteljske je pridobitev državnega in deželnega poslanca prošta Faidutija.

Politiški pregled.

*** Sestava avstr. delegacije** je sledeča: 17 Slovanov, 15 Nemcev, 5 socialistov in 3 Romani. Nemcem ta sestavitev prav nič ne ugaja; za skupnega finančnega ministra Buriana jim sicer ni veliko, temveč za Aerenthala, ki utegne dobiti zavoljo svoje vnanje politike od slovensko-socialistiške večine nezaupnico.

VII. splošni avstrijski katoliški shod bo na Dunaju dne 5., 6., 7., in 8. septembra. Na shodu bo 5. septembra govoril tudi kranjski državni poslanec dr. Krek o izseljevanju.

*** Kdo bo djakovski škof?** „Neue Freie Presse“ poroča, da ima postati naslednikom Strossmayerja v Djakovem sarajevski nadškof dr. Stadler, njegov naslednik v Sarajevu bi bil dr. Sarić.

*** Strankin zbor avstrijskih socialistov** se vrši letos od 19. do 24. septembra v Liberecu na Češkem. Med drugimi poroča posl. Resel o delovanju socialne demokracije v deželnih zborih.

*** Hrvaški narodni svet.** Socialno-demokratska stranka je sklenila vstopiti v hrvaški narodni svet pod sledečimi pogoji: 1. da se narodni svet izreče za narodno edinstvo Hrvatov in Srbov, 2. da zahteva združenje vseh Jugoslovancev in 3. da zahteva polit. osvoboditev jugoslovanskih narodov od vsakega zunanje pritiska.

*** Bolgarski dijaki** so napravili oficialen izlet v Carigrad, kjer so bili slavnostno sprejeti. V pozdravnih govorih med bolgarskimi in turškimi dijaki se je izražala želja, naj bi se ustanovila bolgarsko-turška zveza.

*** Ustava za Bosno in Hercegovino.** Iz Budimpešte poročajo, da je ogrska vlada načrt ustave za Bosno in Hercegovino že prodala ter ga s svojim mnenjem vrnila skupnemu finančnemu ministrstvu. Tekom septembra se bo o tem načrtu razpravljalo v skupni konferenci avstrijskih in ogrskih ministrov.

*** Ruski vojni material za Črno goro.** „Zeit“ poroča iz Odesa: Ruski pomožni križar „Petrograd“ je zapustil tukajšnje pristanišče z blagom, ki je, kakor se govori, namenjen v Bar, ter ima na krovu okoli 7000 tonelov vojnega materiala, in sicer poljske topove, mitraljeze, municije, velike množine razstreljivih snovi za mine itd., kar vse je podaril car Nikolaj črnogorskemu knezu. Že v januarju t. l. je nameravala ruska ladja „Cherson“ prepeljati enak tovor, a je bila preprečena po avstrijskih vojnih ladjah. Ker je pa sedaj zaradi avstro-črnogorske pogodbe barska luka prosta, se bo tovor križarja lahko izkrcal.

Seja odbora Zveze slovenskega učiteljstva v Avstriji se vrši dne 14. avgusta ob skupšč. Zaveze v Mariboru.

Vestnik.

Peče — kaj! Pišejo nam. V št. 29. z dne 16. julija t. l. je priobčil „Učit. Tov.“ članek „Žirovnikov slučaj“, v katerem ste v glavnem povedali, koliko je tov. Žirovnik že deloval med narodom, a da je vključ vsem njegovim zaslugam S. L. S. imela pogum kaznovati ga s tem, da ga je iz Št. Vida prestavila v Borovnico. „Slovenca“ je to tako zapeklo, da je takoj 17. julija priobčil notico, v kateri trdi, da je Ž. priobčil v „Učit. Tov.“ svojo biografijo in da so celo Žirovniki pristali veseli, da gre Ž. iz Št. Vida. — Tovariš Ž. je poslal „Slovencu“ takoj popravek, da ni on nobene biografije spisal za „Tovariša“ in da je torej tudi ni mogel v njem objaviti. To je bil zopet hud poper za naše klerikalne junake. Toda oni si takoj pomagajo. Zapisali so k popravku, da so torej podatki v „Učit. Tov.“ tembolj napačni. Mi pa vemo, da se bivši Žirovniki pristavi, kakor so „Klanfar“, „Kozlar“, „Jožof“ itd. skrivaj res vesele Žirovnikovega odhoda. Vemo pa tudi, da 80% šentvidčanov gonjo proti Ž. odločno obsoja. Nadalje pa tudi vemo, da so podatki iz Žirovnikovega življenja tako resnični, da jih vsi okoli „Slovenca“ zbrani doktorji sv. pisma ne morejo ovrči. Peče jih, ko so udarili ti prijatelji (?) našega kmeta po možu, ki je deloval za tega kmeta že trideset let nesebično in požrtvovalno in za vse svoje idealno delo — preganjanje. — Vest! imajo torej še nekaj, a sramu pa nimajo prav nič!

K imenovanju nemškega šolskega nadzornika na Sp. Štajerskem piše „Sl. Narod“ spodnještaj. učitelj: Zdaj pa sledijo obzirnost v stran! Slovensko učiteljstvo je bilo pri nas dosti dolgo radi peščice „nemških“ učiteljev — pastorka. Odslej naj to postane drugače! Nobenega poudara ni več za — nemškutarenje. Nemcev ni več med slovenskimi učitelji — kdor se še domišljuje takega, svobodno mu! — torej so lahko svoji med svojimi. Vse nemško referiranje,

diskutiranje in uradovanje — od kogarkoli si bode — ima poslej prenehati! Mi hočemo, da se jeziku našemu da, kar mu gre! Gospodje nadzorniki se bodo temu — hočeš-nočeš — že morali prilagoditi. Sramota bi bila, ako bi ne kazali zdaj, da smo si svesti svoje moči. Vsako najmanjše tozadavno obrekovanje, bi bil naroden greh. Vsakemu svoji! Če se peščice našimljenih Nemcev deli takih koncesij, potem imajo vendar učitelji na avtonomnem svojem ozemlju pravico zahtevati, da se z njimi razpravlja, piše in uraduje v njihovem jeziku! Če se odslej naprej to ne bode vršilo tako, potem se pač naše učiteljstvo ne nahaja na višku časa ter ne zasluži, da ga zovemo — narodno. — Vsaka sila do vremena! Kdor ne spoštuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Kaj hasni učiteljstvu vsa organizacija, če pa v domačiji svoji ne uporablja svojih pravic? Zato pa neizprosno na vidik! Časi suženstva so davno prešli, dosti dolgo smo robovali — perordre de Mufti — par nemčurjem na ljubo. A zdaj nikdar več dalje tako!

Kaznovano ovažanje učiteljstva. „Narodni Dnevnik“ piše: Z naraščanjem moči naših klerikalcev naraščajo tudi ovažbe proti narodnemu učiteljstvu. Gotove klerikalne glave se ne sramujejo ovajati učiteljstva pri okr. glavarstvih, okr. in dež. šol. svetu. Največkrat se ponavlja pritožba, da je dotičen učitelj strasten agitator narodne stranke. — Treba biti narodnemu učitelju samo toliko značajnim, da brani šolo pred klerikalno samovoljnostjo in da ni bojazljivec, ki zataji svoje politično prepričanje — pa že romajo ovažbe v Gradec. Pred celjskim okrajnim sodiščem (sodni svetnik dež. sodišča dr. Erhatič) se je obravnaval tipičen tozadeven slučaj. Priobčili smo svoječasno ovažbo, katero sta vložila petrovski župau Koren F. E. Fridrih iz Kazas proti nadučitelju Slancu v Petrovčah. Očitala se mu je strastna agitacija pri deželnozbornih volitvah (dasi je takrat dva meseca težko bolan ležal v postelji), sklicavanje političnih sestankov v šoli itd. Ker g. nadučitelju Slancu take ovažbe naravno radi šolskih oblasti ne morejo biti ravnodušne, je vložil proti Korenu in Fridrihu tožbo. Prvi se je poravnal, proti zadnjemu se je vršila obravnavna. Nastopil je dokaz resnice, kateri pa se je popolnoma ponesrečil in je bil obsojen na globo 25 K in stroške. Gosp. Slanca je zastopal g. dr. Vekoslav Kukovec. Neustrašenemu in vztrajnemu g. nadučitelju privoščimo iz sreča zaslužen zadoščenje!

Sestanek slovenskih učiteljskih abiturientov in abiturientin bo, kakor smo že poročali, v soboto 30. julija in v nedeljo 1. avgusta. V soboto popoldne ob 2. se spidejo tovariši abiturienti in tovarišice abiturientinje v Narodnem domu. Nato si udeleženci ogledajo muzej, umetniško razstavo in druge zanimivosti Ljubljane in se na večer sestanejo v Švicariji. V nedeljo (1. avgusta) je vzpored ta-le: Ob pol 10. dopoldne v Mestnem domu: Referati: 1. Učiteljske stanovske organizacije. — 2. Okrajna učiteljska društva. — 3. Žensko vprašanje in učiteljica. — 4. Šola in dom. — 5. Narodna vzgoja. — 6. Pomen in važnost telovadbe. — 7. Razmere na koprskem učiteljskem. — Popoldne ob 5. je zabavni del, sestanek z učiteljstvom in prijatelji učiteljstva. Oba ta faktorja opozarjamo, da se polnoštevilno udeležita. Domače, nepriljene zabave ne bo manjkalo!

Naši gosti. Doslej so bile v Ljubljani tri skupine ruskih učiteljev in učiteljic, v vsaki skupini okrog 60 oseb. Ogledali so si Ljubljano in se divili njeni lepoti. Poučili so se tudi o naši organizaciji, si ogledali našo tiskarno, posojilnico itd. Vsemu so izrekli svoje priznanje. Naša „Zaveza“ jih je sprejela dostojno in gostoljubno, kolikor pač zamorejo njena skromna sredstva. — V četrtek je dospel preko Trsta v Ljubljano bulgarski tovariš D. Grančarov.

Žirovnikove narodne pesmi za šolsko mladino so sedaj pri ministrstvu, kjer čakajo odobrenja za šolsko porabo. Potem idejo takoj v tisk, in sicer v treh zvezkih.

Ročni zapisnik bo gotovo dotiskan do začetka septembra ter se začne potem takoj razpošiljati.

Celestin Jelenec, pravni praktikant v Ljubljani, je bil dne 22. t. m. v slavnostni dvorani c. kr. dunajskega vseučilišča promoviran za doktorja prava. Mladi gospod doktor je sin vrliga tovariša Štipka Jelenca. Srčno čestitamo!

„Slepa ljubezen“, ljudska igra s petjem v petih dejanjih, spisal Anton Pesek, se uprizori, kakor smo javili že zadnjič, v Ptuj v „Narodnem domu“ v nedeljo, dne 1. avgusta t. l. Začetek ob 7. uri zvečer. Uglasbil je pesmi in godbo priredil priznani skladatelj Emil Adamič. Ker se igra uprizori prvič v polnem obsegu in ker so napevi ter godba izvirni, ker se še niso peli oziroma igrali nikjer, vlada obče zanimanje za to predstavo. Opozarjajo se na to predstavo zunanji, ki se je žele udeležiti. Železniške zveze so tako s Celja in Maribora kakor tudi s Središča in Ormoža ugodne. Čist dobiček je namenjen društvu za varstvo otrok. Pri uprizoritvi nastopi 24 otrok najuglednejših ptujskih meščanov, uloge odraslih igrajo učitelji in učiteljice ptujkega okraja. Pri prireditvi bosta navzoča tudi pisatelj Pesek in skladatelj

Adamič. Ta predstava bo torej v vsem obsegu delo učiteljstva. Čast mu!

Cenjena slovensčina. Dne 14. t. m. je imelo slovensko učiteljstvo mariborskega okraja uradno konferenco. Prejšnja leta je bilo slovensko in nemško učiteljstvo tega okraja združeno; poslovalo in tudi referiralo se je večidel v nemškem jeziku. A sedaj je slovensko učiteljstvo ločeno od nemškega in konferenca popolnoma zase; pričakovati bi bilo torej, da se ne le referira, ampak tudi posluje v slov. jeziku. Nekaj učiteljev je referiralo slovenski, a smešno se mi je zdelo, da nam je zadnji referent podal oceno Lavtarjeve slovenske računice v nemškem jeziku; saj bomo vendar rabili računico v slov. šolah, čemu je torej ocenjevati napram slov. učiteljstvu v nemščini? Še bolj smešno je bilo, da se je predsednik sam tako previdno varoval ziniti vsaj eno besedo slovenski. Celo slovenske stavke svojih predgovorov je ponavljal dobesedno v blaženi nemščini. Saj pa so bili med referenti in govorniki tudi taki učitelji, ki niso nikakršni krokarji, vendar se zavedajo, da je slovenski jezik toliko bogat na besedah, da se lahko z njim istotako vse pove kakor v nemščini. Pričakujemo, da se bo prihodnje leto pri enakih priložnosti slov. učiteljstvo posluževalo izključno le slovenskega jezika.

Slovenski tovariši in tovarišice! Zahtevajte vozne listke pri železniških uradnikih izključno le v slovenskem jeziku. Pred kratkim mi je odgovorila neka tovarišica na vprašanje, zakaj ne zahteva voznega listka slovenski: „Bojim se, da bi ga ne dobila; potem bi še ne mogla domov! Naivno!“

Izpit zrelosti na c. kr. učiteljskem v Kopru so izdelali z dobrim uspehom tudi Viktor Sosič, Karel Širok in Stanko Trdan, ki se jih je pomotoma izpustilo v „Učit. Tov.“ Bazen zrelostnega izpita s slovenskim učnim jezikom so napravili iz italijanske kot predmet: Alojzij Bukavec, Ferd. Ferluga, Val. Katnik, Bogomil Mozetič, Viktor Sosič, Karel Širok in Stanko Trdan. Iz hrvaščine kot predmet je napravil izpit France Jakopc.

Gospodlnjski šol v Tomaju je dovolilo poljedelsko ministrstvo 10.000 K ustanovne in letnih 2000 K vzdrževalne podpore skozi 3 leta.

Čudna šola je ljudska šola v Uniji na kvarnerskih otokih v Istri. Šola je namreč hrvaška za hrvaške otroke, ker drugih otrok v Uniji sploh ni. Ali na tej hrvaški šoli poučuje učiteljica, ki ne umeje hrvaški!

Nemška šola v Slovenski Rečici. Iz Belokrajine pišejo: Minuli teden je bil prišel v vas Rečico občine Semič dr. Eger in okrajni šolski nadzornik Peerz ter sta vzela v najem hišo v tej vasi, kjer misli nemški „Schulverein“ otvoriti nemško šolo že prihodnje šolsko leto.

Shod staršev pri Sv. Jakobu v Trstu. Na poziv na ta shod, ki se je vršil na vrtu „Konsumnega društva“ pri Sv. Jakobu je bil takov odziv, da so bili vrtni in notranji prostori nabit polni, da ni bilo možno nikako gibanje. Atmosfera je bila nasičena elektricitete, ogorčenje je jezo valovilo. Dr. Rybač je govoril o tej naši šolski mizeriji, o tem škandalu, o tem višku krivdnosti. Med govorom je prišlo večkrat do takih izbruhov ogorčenja, trajajočih po več minut, da se je bilo bati eksplozije v najhujših oblikah. Predsedništvo, dr. Rybač in hladnejši elementi med zborovalci samimi so morali opravljati vso svojo zgovornost, da so mirili razdražene duhove. Bila je to elementarna manifestacija ogorčenja in jeze zaradi krivdnosti vlade in nasprotnikov. To ogorčenje očetov in mater naj bi videli vladni možje in če imajo le kaj čutečega srca v prsih, bi drugače reševali to naše nesrečno šolsko vprašanje. Poleg dr. Rybača so govorili še Rudolf Može, Makso Cotič, Kreševič in Marič. Predsedoval pa je predsednik odbora staršev Valentin Vovk.

Proti podržavljenju meščanskih šol se je izrekel mariborski obč. svet. Predsedstvo nemškega društva mešč. učiteljev na Dunaju je namreč naprosilo vse nemške mestne obč. zastope v Avstriji, naj podpirajo njegovo resolucijo za podržavljenje meščanskih šol v Avstriji. Obč. zastopnik Bancalari je nato predlagal v seji mariborskega obč. sveta, naj se tej prošnji iz narodnih ozirov ne ugodí, ker bi podržavljenje mešč. šol pomenilo novo oškodovanje nemstva v Avstriji. Ne bi omenili te zadeve, ako bi ne bila tipičen primer za to, da bi zlasti mi Slovenci ne dobili nobenih višjih in strokovnih šol.

Občni zbor zveze čeških učiteljskih društev na Češkem se je vršil dne 14. t. m. na Zofinu v Pragi. Zveza šteje sedaj 107 učiteljskih društev s 8229 člani. Zborovanja so se udeležili potujoči ruski učitelji ter učiteljice. Zveza ima med drugim dvoje učiteljskih sanatorijev, enega na otoku Rabu, drugega v Suvlanu; sedaj namerava postaviti na Višegradu v Pragi lasten učiteljski konvikt za 120.000 K. Mešč. učitelj Moravec je predaval o razvoju ljudskega šolstva tekom zadnjih 40 let. Shod se je izrekel za tesno organizacijo učiteljstva; samo ta vodi do zboljšanja stanovskih in gmočnih razmer. Tako na Češkem in tako tudi pri nas.

Prokleta!... Drugi zvezek tega romana je pravkar izšel. Dobiva se pri založniku V. P o ž g a j u v Kranju.